

President van de Algemene Rekenkamer
Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Locatie
Den Haag - Plein-
Kalvermarkt.
Kalvermarkt 32
's-Gravenhage
Postadres
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE
MPC 58B

Datum 27 maart 2020
Betreft Reactie op rapport 'Digitalisering aan de Grens'

www.defensie.nl

Onze referentie

BS2020004207

Uw referentie

20000848R

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Geachte heer Visser,

Met veel belangstelling hebben wij kennis genomen van het rapport 'Digitalisering aan de Grens'. Gezien het toenemende belang van IT is cybersecurity een belangrijk maatschappelijk thema. We moeten ons voorbereiden op geavanceerde digitale dreigingen en de mogelijke gevolgen. Wij hebben daarom veel aandacht voor dit onderwerp. Dagelijks werken er binnen Defensie en J&V vele professionals aan het veilig maken en houden van het grenstoezicht.

Er zijn diverse maatregelen van kracht om de risico's en gevolgen van een cyberaanval op de IT-systemen te beperken. In het geval de IT-systemen op Schiphol om wat voor reden ook uitvallen, zal het grenstoezicht nog steeds handmatig plaatsvinden.

In lijn met uw rapport onderkennen wij dat gezien het toenemende gebruik van IT-systemen bij het grenstoezicht op Schiphol verdere verbeteringen gewenst zijn en onderschrijven uw aanbevelingen. Tegelijkertijd is de opgave op het gebied van cybersecurity groot en het IT-landschap voor het grenstoezicht dynamisch. Op veel van de aanbevelingen zetten we reeds stappen. Of we aan alle aanbevelingen kunnen voldoen binnen de door u aanbevolen termijnen of frequentie kunnen we daarom niet op voorhand garanderen.

Hieronder gaan wij verder in op uw aanbevelingen, beschrijven wij welke acties er worden genomen en welke overwegingen daaraan ten grondslag liggen.

Aanbevelingen

Afronden goedkeuringsprocedure (aanbeveling 1 en 3)

U beveelt aan zo snel als mogelijk de benodigde beveiligingsmaatregelen te treffen en de goedkeuringsprocedure af te ronden voor het systeem in de balie en het selfservicesysteem.

Het systeem in de balie heeft in 2016 voor het laatst de goedkeuringsprocedure doorlopen. Sindsdien zijn geen grote wijzigingen opgetreden in het ontwerp van het systeem, waardoor op basis van de resultaten uit 2016 een goede analyse valt te maken of het systeem veilig is. Defensie schat op basis van deze analyse in dat de risico's laag en acceptabel zijn. Momenteel worden aanpassingen gedaan in het

systeem en extra beveiligingsmaatregelen getroffen om de beschikbaarheid van het systeem in de toekomst beter te kunnen garanderen. Om dit proces niet te vertragen is besloten de goedkeuringsprocedure, die in 2019 van start is gegaan, te voltooien zodra de benodigde wijzigingen zijn doorgevoerd.

Voor het selfservicesysteem geldt dat de te treffen beveiligingsmaatregelen zijn geïdentificeerd en dat de inzet is deze maatregelen zo snel mogelijk te implementeren. Daarna kan de goedkeuringsprocedure worden afgerond.

Aansluiten op detectiecapaciteit (aanbeveling 2 en 5)

U beveelt aan de onderzochte IT-systemen zo snel als mogelijk aan te sluiten op de detectiecapaciteit van Defensie en Schiphol. Defensie heeft in 2017 een eigen Security Operations Center (SOC) opgericht om gevraagde en ongevraagde detectie op de IT-systemen van Defensie uit te kunnen voeren. Niet alle systemen kunnen tegelijkertijd op het SOC worden aangesloten, hierin is voor een stapsgewijze benadering gekozen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan de IT-systemen die voor Defensie de hoogste prioriteit hebben. Momenteel geldt dat andere kritieke systemen, met een hogere urgentie, voorrang krijgen. Het netwerk waarop de systemen in de balie en bij het pre-assessment zich bevinden is aangesloten op het SOC. Daarmee wordt reeds een deel van de risico's ondervangen. Om ook de overige risico's te kunnen ondervangen worden de individuele systemen op termijn aangesloten.

Het selfservicesysteem wordt inmiddels aangesloten op de detectiecapaciteit van het SOC van Schiphol. Dit is onderdeel van de beveiligingsmaatregelen die worden getroffen in het kader van de goedkeuringsprocedure.

Beveiligingstesten (aanbeveling 6)

U beveelt aan om jaarlijks een beveiligingstest uit te voeren op de onderzochte systemen. Voor de 14 kritieke systemen van Defensie, waar het systeem voor het pre-assessment onderdeel van uitmaakt, is besloten dat zij elke drie jaar opnieuw de goedkeuringsprocedure moeten doorlopen. Het uitvoeren van een beveiligingstest en het borgen van de aanbevelingen die daaruit voort komen maken een onderdeel uit van deze cyclus. Het grote aantal systemen, de beperkte personele capaciteit om te kunnen testen en de tijd die benodigd is om alle bevindingen te kunnen opvolgen maken dat het verhogen van deze frequentie op korte termijn niet haalbaar is.

Bovenstaande cyclus geldt niet voor het selfservicesysteem. Op zo kort mogelijke termijn wordt een nieuwe beveiligingstest uitgevoerd op dit systeem.¹ De resultaten zullen gebruikt worden voor het verder verbeteren van de veiligheid. Het streven is om vanaf 2021 het selfservicesysteem jaarlijks te testen.

Oefenen met cyberaanval (aanbeveling 7)

U beveelt aan om te oefenen met het beheersen van crises als gevolg van een cyberaanval op Schiphol. In overleg met de relevante ketenpartners zullen wij bespreken op welke termijn een dergelijke oefening georganiseerd kan worden.

Overdracht selfservicesysteem aan Schiphol (aanbeveling 4)

U beveelt aan om de voorgenomen overdracht van het eigenaarschap van het

KD:Ambtelijke leiding
Hfd-dir. Financien & Control

Datum
27 maart 2020

Onze referentie

¹ De (fysieke) beveiligingstest op het selfservicesysteem stond gepland voor eind maart/begin april 2020 maar is vanwege de situatie rondom het coronavirus tot nader order uitgesteld.

selfservicesysteem van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar Schiphol te overdenken. Alvorens te besluiten tot overdracht van het eigenaarschap van het systeem aan Schiphol zal worden bekeken hoe de veiligheid het meest effectief kan worden gewaarborgd. Dit sluit aan op het goedkeuringsproces volgens het Defensieveiligheidsbeleid dat momenteel wordt doorlopen. Het voltooien van de goedkeuringsprocedure en het blijvend voldoen aan de beveiligingseisen is een voorwaarde voor een overdracht van het systeem aan Schiphol.

KD:Ambtelijke leiding
Hfd. Financien & Control

Datum
27 maart 2020

Onze referentie

Tot slot

We danken de Algemene Rekenkamer voor het onderzoek en de aanbevelingen. Uw onderzoek vormt een belangrijke bijdrage aan de discussie over de kansen en risico's van digitalisering.

Minister van Defensie

Minister van Justitie en Veiligheid

<conform tekening>

<conform tekening>

Drs. A.Th.B. Bijleveld-Schouten

Ferd Grapperhaus

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

<conform tekening>

Ankie Broekers-Knol